

27/07/2021

Προς:

Τα μέλη Δ.Σ. Π.Ι.Σ.

Ιατρικούς Συλλόγους

Εκλέκτορες Π.Ι.Σ.

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Θέμα: **«Επιβολή μέτρων υποχρεωτικού εμβολιασμού»**

Για την αντιμετώπιση της διασποράς του κορωνοϊού και, κατ' επέκταση, για την προστασία της δημόσιας υγείας, έχουν θεσπιστεί, τον τελευταίο ένα χρόνο, σειρά έκτακτων περιοριστικών μέτρων, που επηρέασαν κάθε έκφανση της οικονομικής και κοινωνικής μας ζωής. Μεταξύ των μέτρων αυτών, είναι και η επιβολή του υποχρεωτικού εμβολιασμού σε διάφορους τομείς εργασίας. Όπως ανακοινώθηκε από την Κυβέρνηση τις προηγούμενες ημέρες, και όπως νομοθετήθηκε με το ν.4820/2021 (ΦΕΚ Α' 130/23.07.2021), ο εμβολιασμός κατά του Covid-19 **καθίσταται πλέον υποχρεωτικός για όλο το προσωπικό των δημόσιων και ιδιωτικών δομών υγείας καθώς και για όλο το προσωπικό των ιδιωτικών και δημοσίων μονάδων φροντίδας ηλικιωμένων και φροντίδας ΑΜΕΑ.**

Η πρόβλεψη για τη δυνατότητα επιβολής υποχρεωτικού εμβολιασμού από την Πολιτεία σε περιπτώσεις πανδημίας είχε θεσμοθετηθεί ήδη από το 2020, με το ν. 4675/2020. Ειδικότερα με στο άρθρο 4,παρ.3, περ.iii, στοιχείο β' ορίζεται ότι:

«Σε περιπτώσεις εμφάνισης κινδύνου διάδοσης μεταδοτικού νοσήματος, που ενδέχεται να έχει σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία, μπορεί να επιβάλλεται, με απόφαση του Υπουργού Υγείας, μετά από γνώμη της ΕΕΔΥ, υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού με σκοπό την αποτροπή της διάδοσης της νόσου. Με την ανωτέρω απόφαση ορίζονται η ομάδα του πληθυσμού ως προς την οποία καθίσταται υποχρεωτικός ο εμβολιασμός με καθορισμένο εμβόλιο, η τυχόν καθορισμένη περιοχή υπαγωγής στην υποχρεωτικότητα, το χρονικό διάστημα ισχύος της υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού, το οποίο πρέπει πάντοτε να αποφασίζεται ως έκτακτο και προσωρινό μέτρο προστασίας της δημόσιας υγείας για συγκεκριμένη ομάδα του πληθυσμού, η ρύθμιση της διαδικασίας του εμβολιασμού και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.»

Με το ν.4820/2021 αρ.205-207, κυρώνεται ο υποχρεωτικός εμβολιασμός για τις δημόσιες και ιδιωτικές δομές υγείας και εξειδικεύεται ο τρόπος εφαρμογής του μέτρου αυτού. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 206 παρ. 2 επ. προβλέπονται τα εξής:

1. Καθίσταται υποχρεωτικός ο εμβολιασμός κατά του κορωνοϊού COVID-19 για **όλο το προσωπικό (ιατρικό, παραϊατρικό, νοσηλευτικό, διοικητικό, υποστηρικτικό) των ιδιωτικών και δημόσιων και δημοτικών δομών υγείας, ήτοι:**

- Διαγνωστικά Κέντρα
- Κέντρα αποκατάστασης
- Κλινικές
- Νοσοκομεία
- Δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
- Μονάδες Νοσηλείας
- Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας
- Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας

2. **Ως προσωπικό** στις ως άνω περιπτώσεις νοείται κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται στις παραπάνω δομές και παρέχει προς τον εκάστοτε φορέα τις υπηρεσίες του ή εκτελεί έργο είτε με επαχθή αιτία είτε εθελοντικά με φυσική παρουσία. Στο προσωπικό που υποχρεούται προς εμβολιασμό κατά του κορωνοϊού COVID-19 συγκαταλέγεται και κάθε φυσικό πρόσωπο που εργάζεται με φυσική παρουσία σε νομικό πρόσωπο εντός των ίδιων δομών, με το οποίο είναι συμβεβλημένος ο φορέας λειτουργίας των δομών.

Είναι δηλαδή σαφές ότι κρίσιμο στοιχείο για την υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού είναι η εκτέλεση των καθηκόντων του εργαζομένου με «φυσική παρουσία» ανεξαρτήτως της εργασιακής σχέσης (μισθωτή εργασία/ σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών κτλ).

3. Εξαιρέσεις:

Από την υποχρέωση σε εμβολιασμό εξαιρούνται, εξαιρούνται όσοι από τους υπόχρεους της παρ. 1 και 2 του αρ. 206 **α)** έχουν νοσήσει και για διάστημα έξι (6) μηνών από το νόσηση και **β)** όσοι έχουν αποδεδειγμένους λόγους υγείας που εμποδίζουν τη διενέργεια του εμβολίου. Ο έλεγχος των λόγων υγείας, οι οποίοι προσδιορίζονται στη βασική λίστα της Εθνικής Επιτροπής Εμβολιασμών, θα πραγματοποιείται από τριμελείς Επιτροπές ανά υγειονομική περιφέρεια. Οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από πανεπιστημιακούς ιατρούς και ιατρούς του ΕΣΥ.

4. Πιστοποίηση εμβολιασμού του προσωπικού:

Η εξακρίβωση του εμβολιασμού του προσωπικού των δομών των παρ.1 και 2 του αρ. 206 ν.4820/2021 θα πραγματοποιείται με την επίδειξη του Ψηφιακού Πιστοποιητικού COVID-19 της Ε.Ε.. Για το προσωπικό που έχει νοσήσει και δεν έχει παρέλθει το διάστημα των έξι μηνών από τη νόσηση, απαιτείται η προσκόμιση της βεβαίωσης θετικού διαγνωστικού ελέγχου της παρ. 1 του αρ. 5 της υπ' αριθμ. ΚΥΑ 2650/10.04.2020 (ΦΕΚ Β' 1298). Ο έλεγχος των ως άνω αποδεικτικών εγγράφων θα πραγματοποιείται από τον εργοδότη ή τον υπεύθυνο της μονάδας μέσω της ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας της παρ. 1^α του αρ.33 του ν.4816/2021.

5. Υποχρεώσεις εργοδότη:

Ο εργοδότης, πέραν της υποχρέωσης ελέγχου του πιστοποιητικού εμβολιασμού ή της βεβαίωσης νόσησης, έχουν πρωταρχική υποχρέωση την ενημέρωση του απασχολούμενου προσωπικού για την υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού με κάθε πρόσφορο μέτρο.

Σε περίπτωση άρνησης του εμβολιασμού του προσωπικού, **ο εργοδότης υποχρεούται να μην κάνει δεκτή την παροχή εργασίας του εργαζομένου και απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής αποδοχών για όσο χρόνο δεν θα παρέχεται εργασία από τον υπάλληλο του προσωπικού.** Η υποχρέωση αυτή εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις παροχής εργασίας με συμβάσεις έργου, παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών, σε συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας δανειζόμενου προσωπικού, καθώς και προσωπικού που συμβάλλεται με εργολάβο.

Σε περίπτωση μη τήρησης των προβλεπόμενων υποχρεώσεων εκ μέρους του εργοδότη και κατά παράβαση του ν.4820/2021, επιβάλλεται διοικητικό πρόστιμο 10.000 ευρώ για κάθε παράβαση και έως 50.000 ευρώ και σε περίπτωση συνέχισης της παραβάσεως, κατόπιν επανελέγχου, πρόστιμο 20.000 ευρώ για κάθε παράβαση και έως 200.000 ευρώ.

6. Προθεσμίες:

Όλο το προσωπικό (διοικητικό, υγειονομικό υποστηρικτικό) όλων ιδιωτικών δομών υγείας, δηλαδή των διαγνωστικών κέντρων, των Κλινικών, των Κέντρων Αποκατάστασης κλπ, υποχρεούται σε εμβολιασμό κατά του COVID-19. Έως την **1^η Σεπτεμβρίου 2021**, όλο το προσωπικό των ως άνω δομών υγείας θα πρέπει να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον την πρώτη δόση του εμβολίου, η δε ολοκλήρωση του εμβολιαστικού κύκλου, θα πρέπει να γίνει σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες.

7. Συνέπειες άρνησης εμβολιασμού:

- **Στον ιδιωτικό τομέα**, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να αρνηθεί την παροχή εργασίας των υπαλλήλων που αρνούνται να εμβολιαστούν κατά του COVID-19 και απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής αποδοχών για όσο χρόνο διαρκεί η άρνηση τους. Η άρνηση αποδοχής εργασίας εφαρμόζεται και στις συμβάσεις έργου, παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών, καθώς και σε συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας δανειζόμενου προσωπικού ή προσωπικού που συμβάλλεται με εργολάβο.
- Σε περίπτωση άρνησης εμβολιασμού των εργαζομένων που **απασχολούνται στο δημόσιο τομέα**, προβλέπεται η θέση του σε αναστολή καθηκόντων για λόγους δημόσιας υγείας, ως ειδικό διοικητικό μέτρο, με απόφαση του επικεφαλής του Φορέα. Για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί το μέτρο της αναστολής, δεν προσμετράται το διάστημα αυτό ως χρόνος πραγματικής δημόσιας υπηρεσίας και δεν καταβάλλονται αποδοχές. Η αναστολή αίρεται με απόφαση του επικεφαλής του Φορέα, δεκατέσσερις ημέρες μετά την ολοκλήρωση του εμβολιασμού του υπαλλήλου.

8. Ζητήματα Συνταγματικότητας του υποχρεωτικού εμβολιασμού:

Ζητήματα συνταγματικότητας εγείρονται σχετικά με την επιβολή του υποχρεωτικού εμβολιασμού και κατά ποσό ένα τέτοιο μέτρο συνιστά παραβίαση στην ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου. Οι υποχρεωτικοί εμβολιασμοί του πληθυσμού πραγματοποιούνται για την εξυπηρέτηση σκοπού υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, που συνίσταται στην προστασία της δημόσιας υγείας από

την ανεξέλεγκτη εκδήλωση νόσων και των επικίνδυνων για την ζωή επιπλοκών τους, η οποία μπορεί να αποτραπεί με την πραγματοποίηση της προβλεπόμενης σειράς εμβολίων. Το δικαίωμα στην υγεία κατοχυρώνεται συνταγματικά στα άρθρα 5 παρ. 2 του Συντάγματος, στο άρθρο 5 παρ. 5 όπου ορίζεται ότι ο καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας αλλά και έμμεσα στο άρθρο 21 παρ. 3, όπου προβλέπεται ότι το «Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών». Η λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας και γενικότερα του δημοσίου συμφέροντος συνιστά συνταγματική επιταγή.

Στον αντίποδα, θα μπορούσε να προβληθεί ότι η υποχρέωση του εμβολιασμού από την Πολιτεία, καθώς και οι προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση άρνησης, ίσως έρχονται σε σύγκρουση με το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της αξίας του ανθρώπου (αρ. παρ.1 Σ), της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας (αρ. 21 παρ. 3 Σ), της σωματικής ακεραιότητας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (αρ. 7 παρ. 2 Σ) και τις προστασίας έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων (αρ.5 παρ. 5 εδ. β' Σ).

Στην περίπτωση σύγκρουσης των ως άνω δικαιωμάτων (όπως και σε κάθε περίπτωση σύγκρουσης δικαιωμάτων), θα πρέπει να γίνει πρωτίστως μια στάθμιση συμφερόντων με βάση την αρχή της αναλογικότητας (αρ. 25 παρ.1 Σ) και της αρχής της ισότητας (αρ.4 παρ. 1Σ). Το προσωρινό μέτρο του υποχρεωτικού εμβολιασμού στις δημόσιες και ιδιωτικές δομές υγείας καθώς και στις δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων και ατόμων με αναπηρία τέθηκε με σκοπό την προάσπιση του δημοσίου συμφέροντος και την προστασία της δημόσιας υγείας σε συνθήκες πανδημίας. Ο υποχρεωτικός εμβολιασμός μοναδικό σκοπό έχει την προστασία των ατόμων από τον κορωνοϊό COVID-19 και την εξάλειψη της πανδημίας. Όπως προβλέπεται άλλωστε και στο αρ. 25 «κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. [.....] Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης ».

Ο υποχρεωτικός εμβολιασμός δεν αποτελεί πρόβλεψη του εργοδότη στα πλαίσια άσκησης του διευθυντικού του δικαιώματος, αλλά προβλέπεται ρητά στο ν. 4675/2020. άρθρο 4,παρ.3, περ.iii, στοιχείο β' και στο ν. 4820/2021 αρ. 206. Εξάλλου, ο νομοθέτης θεσμοθέτησε την υποχρεωτικότητα του εμβολιασμού για συγκεκριμένες κατηγορίες εργαζομένων, θέτοντας παράλληλα τις εξαιρέσεις από την υποχρέωση αυτή για λόγους υγείας. Δεν επέβαλε, δηλαδή, σε όλη την κοινωνία τον υποχρεωτικό εμβολιασμό.

Σε συνδυασμό των ανωτέρω με τις αρχές της αναλογικότητας αλλά και της προστασίας της δημόσιας υγείας και του δημοσίου συμφέροντος, η επιβολή του υποχρεωτικού εμβολιασμού κατά την γνώμη μου δεν προσκρούει στα συνταγματικά κατοχυρωμένα ατομικά δικαιώματα, αλλά ως σκοπό έχει την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Ο νομικός Σύμβουλος του Π.Ι.Σ.

Ευάγγελος Κατσίκης